

[Türkçe Versiyon]

## DEVELOPMENT OF HANDBALL ATTITUDE SCALE FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS<sup>1</sup>

İlyas GÖRGÜT<sup>2</sup>

Mehmet GÜLLÜ<sup>3</sup>

Başvuru: 17.03.2016

Kabul: 30.12.2016

### ABSTRACT

The aim of this study was to develop a reliable and valid attitude scale in order to assess the attitudes of the secondary school students towards handball branch. For scale 50 question substance pool was created and in accordance with the expert opinion 20 positive and 20 negative in total 40 questions were taken into the draft form. The prepared draft was applied to 500 students and 400 valid questionnaires results were recorded to program for exploratory factor analysis (EFA). For the harmony of the obtained data, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) score 0,94 and 20 substances which had the first factor load value of Bartlett test result 0,45 and above, were chosen. The chosen substances were loaded Lisrel 8.8 program and with result of this program 8, 12, 14 and 32. items were removed because of the lowering effect of harmony indexes. Finally, the scale was realized as the internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) 0,90; structural reliability coefficient 0,89; explained variance 0,55 and 16 question scale form which consisted of 3 negative and 13 positive question, was obtained

**Key Words:** Secondary Education, Handball, Attitude Scale, Validity, Reliability.

### ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN HENTBOL TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ

### ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin hentbol branşına yönelik tutumlarını tespit etmek için geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmektir. Ölçek için 50 soruluk madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda 20'si olumlu ve 20'si olumsuz 40 madde taslak formuna alınmıştır. Hazırlanan taslak 500 öğrenciye uygulanmış, geçerli olan 400 anket sonucu Açıklayıcı faktör analizi (AFA) için kayıt edilmiştir. Elde edilen verilerin uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,94 ve Bartlett Testi sonucu birinci faktör yük değeri 0,45 ve üzeri olan 20 madde seçilmiştir. AFA sonucunda ölçekte kalan 20 maddenin Lisrel 8.8 paket programında yapılan analizleri sonucu uyum indekslerini düşürücü etkiye sahip 8, 12, 14 ve 32. maddeler ölçekten çıkarılmış son olarak ise iç tutarlılık katsayısı (cronbach Alfa) 0,90; yapı güvenilirliği katsayısı 0,89; açıklanan varyansı 0,55 olarak gerçekleşmiş ve 3'ü olumsuz ve 13'ü olumlu toplam 16 sorudan oluşan ölçek formu elde edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Ortaokul, Hentbol, Tutum Ölçeği, Geçerlilik, Güvenilirlik.

1 25-27 Mayıs 2013 tarihinde Mersin Üniversitesi'nde düzenlenen 8. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi'nde "İlköğretim Öğrencileri için Hentbol Tutum Ölçeği Geliştirilmesi" başlığı ile sözel bildiri olarak sunulmuştur.

2 Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye.

3 İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Malatya, Türkiye.

## GİRİŞ

Spencer, tutumu ifade ederken kişinin zihinsel konumu ile ilişkilendirmiştir<sup>18</sup>. Tutumun laboratuvar ortamında bir kavram olarak ifade edilmesi 1888 yılında Lange tarafından gerçekleştirilmiştir. Yıllar ilerledikçe kişilerin eğilimlerinin incelenmesi merakı sonucu tutum kavramı psikologlar ve sosyologlar tarafından araştırılan ve tartışılan popüler bir konu haline gelmiştir. Hatta bu araştırmaların ve tartışmaların, sosyal psikoloji bilim dalının doğmasına öncülük ettiği iddia edilmiştir<sup>1</sup>.

Thurstone (1967) tutumu, “psikolojik bir objeye yönelen olumlu veya olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelemesi”, Allport (1967) “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumu” olarak tanımlamışlardır<sup>13</sup>. Baysal (1981) tutumun “Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal obje ya da olaya karşı deneyim ve bilgilerine dayanarak örgütlediği bilişsel, duygusal ve davranışsal bir tepki eğilimi” olgusu söylemektedir<sup>6</sup>. Hilgard ve ark., (1971) ise tutumu; bazı nesnelere, kavramlara ve durumlara karşı yaklaşmakla ya da uzaklaşmakla birlikte, bunlara karşı belirli bir davranış göstermeye hazır olmayı ifade etmektedir<sup>14</sup>. Ayrıca Çakır (2005) tutumu psikolojik bir objeyle ilişkilendirmekte, reaksiyonun birden ortaya çıktığı ve etkileme gücüne sahip, hareketsiz, yorumlanabilen ve doğrudan gözlenemeyen eğilim olarak belirtmektedir<sup>7</sup>. Kağıtçıbaşı (2010) bu eğilimi, kendisi gözlenemeyen fakat gözlenebilen bazı davranışlara yol açan olarak varsaymaktadır<sup>15</sup>. İlaveten Türk Dil Kurumu (2016) tutumu, belli nesnelere, olaylara, kişilere karşı belli biçimde davranma yolunda toplumsal olarak kazanılmış eğilim ya da yönelim veya davranışları güdüleyen kalıplı ve kazanılmış eğilim ya da yatkınlık olarak tanımlamaktadır<sup>26</sup>.

Tavşancıl (2014)'e göre ise tutumlar doğuştan gelmeyip, yaşantılar yoluyla öğrenilir, belli bir süre devamlılık gösterir, birey ile obje arasındaki ilişkide düzenlilik olmasını sağlar ve insanın çevresini anlamasına da yardımcı olurlar<sup>24</sup>. Yine Aydın (2000) ve Özgüven (2004)'e göre tutum bir nesneye ilişkin duygu, düşünce ve davranışlardan oluşmaktadır<sup>3,19</sup>. Ancak, bu boyutlar birbirinden bağımsız değildir. Karşılıklı olarak birbirini etkiler, birbirinden etkilenir ve çoğu kez aralarında bir tutarlılık bulunur.

Bireyler bir bütün olarak gelişimlerini etkileyen fiziksel aktivitelere ve dolayısıyla spor branşlarına karşı da tutum geliştirmektedirler. Özellikle ortaokul dönemi bireylerin tutum gelişimi için bir kavşak noktası olması sebebiyle önem arz etmektedir. Bu nedenle Öğrencilerin bu dönemde dersler vasıtasıyla tanıştıkları branşlara ileriki yıllar için temel oluşturacaktır. Uluslararası kamuoyunda geniş kitlelere hitap eden hentbol branşı da ortaokul öğrencilerinin okullarında beden eğitimi dersleriyle karşılaştıkları, izlediği veya okul hentbol takımı çalışmalarıyla yer aldığı ya da haber ve müsabakalarıyla basılı - görsel medyada izleme imkânı buldukları tutum oluşturabilecekleri bir branştır. Ancak düzeyinin ve şiddetinin bilinmesi gereken bu tutumların yönü ve şiddeti öğrencinin deneyimlerine göre değişiklik gösterebilir. Franzoi'ya göre tutum, bireyin bir nesneyi olumlu ya da olumsuz değerlendirmesidir<sup>10</sup>.

Ayrıca “kişinin sosyal çevresinde ve yaşantılarında yer alan belli olay olgular karşısında, geliştirdiği ve gerçekleştirdiği psikolojik örgütlenmenin kişinin kendi davranışlarını etkileyen bölümü” olarak da ifade edilmektedir<sup>12</sup>. Dolayısıyla hentbola ilişkin olumlu tutum geliştiren öğrencilerden beden eğitimi derslerinde etkinliklere istekli bir şekilde katılmaları, bir hentbol takımı destekleyicisi veya taraftarı olmaları, herhangi bir kulüpte aktif bir hentbol sporcusu olmaları veya arkadaşlarına hentbol branş faaliyetlerine katılmaları için destekte bulunup onları



teşvik etmeleri beklenmektedir. Aksi durumda hentbola ilişkin olumsuz tutum geliştiren öğrencilerin beden eğitimi derslerinde hentbol branş etkinliklerine ve okul hentbol takım faaliyetlerine katılmakta isteksiz olabileceği veya arkadaşlarını hentbol branş faaliyetlerine katılmak için desteklemeyebileceği ve daha da ötesi arkadaşlarının katılmalarını engelleyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin hentbol branşına karşı tutumlarının belirlenmesi dersin ya da branş için sporcu seçiminin verimliliğini artırma noktasında olumlu katkılar sağlayacaktır.

### Araştırmanın Amacı

Dünya'da büyük kitlelere ulaşan ancak ülkemizde istenilen seviyeye ulaşmayan hentbol branşını geliştirmeye yönelik girişimlerin başarıya ulaşması ve gerekli verimin sağlanması için öncelikle hitap edilen grubun isteklilik durumunun bilinmesi gerekir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Beden eğitimi dersi yıllık planlarında hentbol branşının yer almasına rağmen uygulama düzeyinde hentbol branşına az yer verilmesi nedeniyle öğrencilerin bu branşa karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Demirhan ve Altay (2001)' e göre tutumlar olumlu ve olumsuz arasında dereceler sahip olabilir. Olumsuz tutumlar; nesne ya da fikirlere karşı olumsuz inanç taşıma, onları kabul etmeme veya sevmeme gibi şekillerde ortaya çıkabilir. Olumlu tutumlar ise; nesnelere ya da fikirler konusunda daha müspet bir yaklaşım taşıma, onları benimseme ve sevme olarak kendini gösterebilir<sup>10</sup>. Sears'a (1969) göre tutumların şekillenmesinde kritik dönem 12-30 yaş arasındaki süredir. Bunlarla bağlantılı olarak birçok temel becerinin altyapısının hazırlandığı ilköğretim kademelerinde özellikle spor branşlarını tanıma noktasında öğrencilerde meydana gelen ve o branşa karşı tutumun ne düzeyde, hangi yoğunlukta olduğunun belirlenmesi açısından tutum ölçeklerinin

geliştirilmesi büyük bir öneme sahiptir ve bu ölçeklere şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle bu çalışma dünyada büyük bir taraftar kitlesine sahip ve her geçen gün hızla yayılan hentbol branşına karşı ilköğretim öğrencilerinin tutumlarının yönünü ve yoğunluğunu belirlemek üzere hentbol branşına yönelik bir tutum ölçeği geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

### YÖNTEM

Tutum ölçmede birçok ölçme tekniği geliştirilmiştir. Bu ölçme teknikleri, doğrudan ölçümler ve dolaylı ölçümler şeklinde iki ana başlık altında toplanabilir<sup>15</sup>. Dolaylı ölçümlerde başkalarına sorma, gözlem yapma teknikleri ile rapor, arşiv, dergi ve süreli yayınlardan yararlanma gibi teknikler kullanılır. Doğrudan ölçümlerde ise, çeşitli tutum ölçekleri veya sosyometrik yöntemleri kullanılır<sup>20</sup>.

Tutum ölçmede en sık kullanılan yöntem ölçeklerdir. Tutum Ölçekleri bireyin, bir ya da birçok boyutta tutumunun yönünü ve yoğunluğunu belirlemek için uygulanan araçlardır<sup>10</sup>. Likert tarafından geliştirilen ve kendi adıyla anılan Likert Tipi Ölçek puanlamada en fazla başvurulan ölçek tipidir<sup>8,25</sup>. Bu çalışmayla geliştirilen "İlköğretim Öğrencileri için Hentbol Tutum Ölçeği" de Likert tipi bir ölçektir. Hentbol tutum ölçeği; ölçeğin oluşturulması, Ölçeğin geçerlilik çalışması, Ölçeğin güvenilirlik çalışması gibi ölçek geliştirme çalışmalarında izlenmesi gereken bilimsel basamaklar takip edilerek gerçekleştirilmiştir.

### Çalışma Grubu

Araştırmada 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında Elazığ il merkezinde 4 ortaokulda 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda eğitim gören ve rastgele yöntemle seçilmiş 500 öğrenciye anket formu uygulanmış geçersiz olanlar çıkartıldıktan sonra çalışmada 174'ü kız ve 226'sı erkek toplam 400 öğrenci yer almıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Ölçek Taslağına katılanların Sınıflara ve Cinsiyetlere Göre Dağılımları

	6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	55	43.7	74	42.8	45	44.6	174	43.5
Kız	71	56.3	99	57.2	56	55.4	226	56.5
<b>Toplam</b>	<b>126</b>	<b>100.0</b>	<b>173</b>	<b>100.0</b>	<b>101</b>	<b>100.0</b>	<b>400</b>	<b>100.0</b>

## BULGULAR

### Ölçek Taslağının Hazırlanması

Ölçek taslağının hazırlanması sürecinde öncelikle yeterli ön hazırlık yapılmış ve daha sonra konu ile ilgili beyin fırtınası yöntemiyle sorular hazırlanmıştır. Oluşturulan sorular hitap ettikleri alanlara (bilişsel, duyuşsal, davranışsal) göre bölümlere ayrılmıştır. Alanlara göre

ayrılan sorulardan uzman görüşleri alındıktan sonra 20 olumlu ve 20 olumsuz olmak üzere 40 sorunun ölçeğin ön çalışmasına alınmasına karar verilmiştir. Ölçek taslağındaki maddelerin tutum öğelerine, olumlu ve olumsuzluk madde durumlarına göre dağılımları aşağıdaki tabloda görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Ölçek Taslağındaki Tutum Öğesi ve Tutum Yönüne Göre Olumlu-Olumsuz Madde Numaraları Dağılımları

Tutum Öğesi	Tutumun Yönü		Toplam
	Olumlu Madde Numaraları	Olumsuz Madde Numaraları	
Bilişsel	3, 9, 15, 21, 23, 25, 29	4, 10, 12, 14, 18, 20, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 40,	21
Duyuşsal	1, 7, 13, 19, 27, 31, 33, 35, 37, 39	2, 8, 16, 22	14
Davranışsal	6, 11, 17	5, 38	5
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>40</b>

Ölçek taslağı maddelerin ölçek içindeki yerleri, cevaplama düzeneğinin

oluşturulması ve ölçek yönergesinin yazılması ile hazır hale getirilmiştir.

### Ölçeğin Geçerlilik Çalışması

Geçerlilik, ölçme aracının ölçmeye çalıştığı amaca uygun ölçümler vermesi ve bu ölçümlere ilgilenilen değişkenlerin dışında başka değişkinlerin karışmaması olarak tanımlanır<sup>11</sup>. Geçerliliğin birçok türü vardır. Bu türler; kapsam geçerliliği, yordama geçerliliği, görünüş geçerliliği, ölçüt geçerliliği ve yapı geçerliliğidir<sup>24</sup>. Bu çalışmada geliştirilen ölçeğin geçerliliği için ölçeğin kapsam geçerliliğine ve yapı geçerliliğine bakılmıştır.

**Kapsam Geçerliliği;** bir bütün olarak ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca hizmet etme dereci ile ilgilidir<sup>23</sup>. O testteki toplam maddelerin ölçülecek davranışları ve konu içeriğini örnekleme derecesine, testteki her bir maddenin ölçmek istediği davranışı ne derece iyi ölçtüğüne bağlıdır. Bu bağlamda oluşturulan ölçek taslağının kapsam

geçerliliğini sağlamak için alanla ilgili uzmanlara danışılmıştır. Uzman görüşleri dikkate alınarak gözden geçirilen ölçek taslağı, imla ve ifade hatalarının düzeltilmesi yapılarak ölçek ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

**Yapı Geçerliliği;** Ölçme aracının ölçtüğünü iddia ettiği teorik yapıyı ölçtüğünün ispatlanmasını içerir<sup>2</sup>. Yapı geçerliliği sağlanması amacıyla ölçek taslağının belli bir öğrenci grubuna uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle anket formu 500 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçek taslağının uygulandığı öğrenci sayısı, literatür taramasına göre ölçek geliştirmede yapı geçerliliği için yeterli sayılmaktadır<sup>2,5,24</sup>. Hazırlanan anket taslağının geçerlilik ve güvenilirliği için açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.



Tablo 3. Ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde Sayısı	Madde Numaraları	Temel Bileşenler Analizi 1. Faktör Yük Değerleri	Madde - Toplam Korelasyonu (r)	Aritmetik Ortalama Değerleri (X)
1	Madde 1	.696	.642	2.95
2	Madde 2 *	.450	.399	3.43
3	Madde 4 *	.595	.540	3.94
4	Madde 7	.538	.481	2.87
5	Madde 8 *	.660	.607	3.52
6	Madde 12*	.583	.527	3.82
7	Madde 13	.621	.566	3.35
8	Madde 14 *	.548	.492	3.83
9	Madde 17	.536	.480	2.96
10	Madde 19	.532	.475	3.06
11	Madde 22*	.626	.568	3.59
12	Madde 23	.722	.669	3.34
13	Madde 25	.613	.555	3.30
14	Madde 27	.675	.621	3.31
15	Madde 29	.491	.437	3.48
16	Madde 31	.663	.608	3.62
17	Madde 32*	.563	.505	3.54
18	Madde 33	.725	.672	3.20
19	Madde 37	.648	.594	2.79
20	Madde 39	.622	.565	3.23

\* Olumsuz Maddeler

Ölçek taslağı uygulaması sonucunda geçerli olan 400 anket olumsuz sorular ters çevrilerek istatistik programına Açıklayıcı faktör analizi (AFA) için kayıt edilmiştir. Elde edilen verilerin uygunluğu için yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.94 ve

Bartlett Testi sonucu anlamlı ( $p < .01$ ) bulunmuştur. Analiz sonucunda birinci faktör yük değeri .45 ve üzeri olan 20 madde seçilmiş ve faktör yük değerlerinin .45 ile 0.73 arasında değiştiği görülmüştür (Tablo 3). Tek faktörün açıkladığı varyans % 37.18 olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum ölçümleri\*

Uyum Ölçüsü	Araştırma Bulgusu	Uyum*	Referans Değerler	
			İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
$\chi^2/sd$	2.15	Kabul Edilebilir Uyum	0-2	2-3
RMSEA	.054	Kabul Edilebilir Uyum	$\leq .05$	$\leq .08$
SMRM	.041	İyi Uyum	$\leq .05$	$\leq .08$
NFI	1	İyi Uyum	$\geq .95$	$\geq .90$
NNFI	1.02	İyi Uyum	$\geq .95$	$\geq .90$
CFI	1	İyi Uyum	$\geq .95$	$\geq .90$
GFI	.99	İyi Uyum	$\geq .90$	$\geq .85$
AGFI	.99	İyi Uyum	$\geq .90$	$\geq .85$

\*Kaynak: (Seçer, 2015, s. 122; Meydan ve Şeşen, 2011, s.37)

AFA sonucunda ölçekte kalan 20 madde Lisrel 8.8 paket programına Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için yüklenmiştir.

DFA için uyum indekslerinin asgari şartları sağladığı görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 5. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları

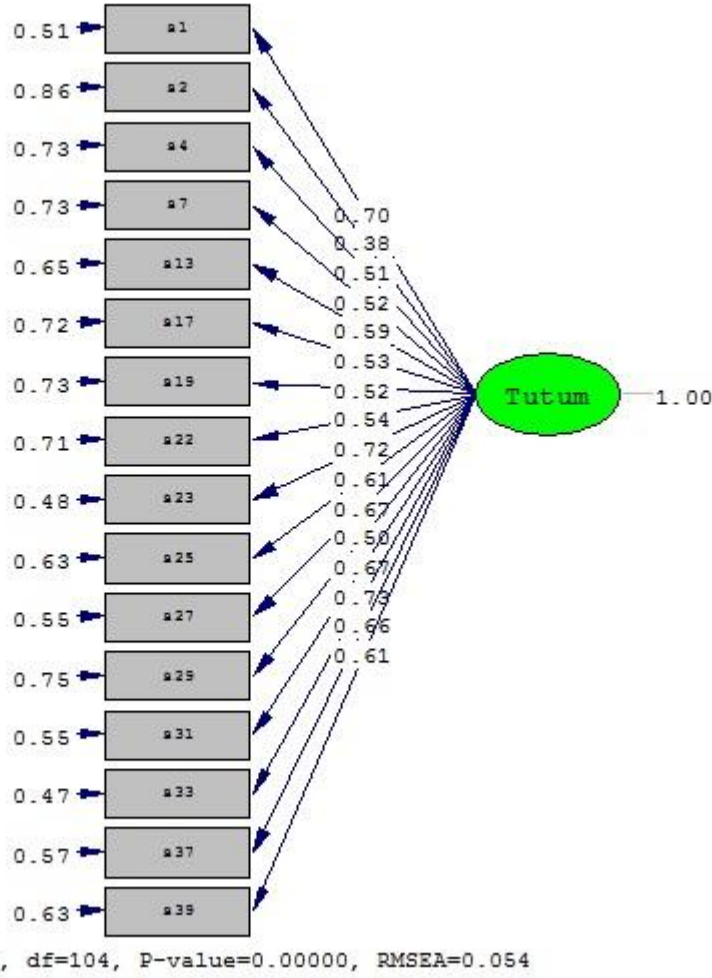
Madde numarası	Taslak ölçekteki madde numarası	Standartlaştırılmış madde yükleri	Hata katsayısı	R <sup>2</sup>	t-değeri	Cronbach Alfa katsayısı	Yapı güvenirlilik katsayısı	Acıklanan Varyans
1	Madde 1	.70	.51	.49	68.67			
2	Madde 2*	.38	.86	.14	34.47			
3	Madde 4*	.51	.73	.27	44.86			
4	Madde 7	.52	.73	.27	49.96			
5	Madde 13	.59	.66	.35	59.64			
6	Madde 17	.53	.72	.28	53.86			
7	Madde 19	.52	.73	.27	54.82			
8	Madde 22*	.54	.71	.29	54.27			
9	Madde 23	.72	.48	.52	71.59	.90	.89	.55
10	Madde 25	.61	.63	.37	57.02			
11	Madde 27	.67	.55	.45	64.53			
12	Madde 29	.50	.75	.25	49.68			
13	Madde 31	.67	.55	.45	66.76			
14	Madde 33	.73	.47	.53	74.47			
15	Madde 37	.66	.57	.43	65.41			
16	Madde 39	.61	.63	.27	59.15			

\* Olumsuz Maddeler

Mardia çok değişkenli normallik testi yapılmış ve normal dağılım görülmediğinden "Ağırlıklandırılmış en küçük Kareler" (Weighted Least Squares) yöntemi kullanılmıştır. Analizi sonucunda uyum indekslerini düşürücü etkiye sahip 8, 12, 14 ve 32. maddeler sıra ile analizler sonucunda çıkartılmıştır. Ölçekte son olarak 3'ü olumsuz ve 13'ü olumlu olmak

üzere toplam 16 madde kalmıştır (Tablo 5). Bu bulgulara göre 16 maddeden oluşan ölçek, AFA ve DFA sonucunda geçerliliği sağlanmış bir ölçektir. Ayrıca ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach Alfa) .90; yapı güvenirliliği katsayısı .89; açıklanan varyansı .55 ile güvenilirliği sağlanmış bir ölçektir.

Şekil 1. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi Standartlaştırılmış Madde Yükleri ve Hata Katsayıları (Path Diyagramı)



## TARTIŞMA

Ortaokul öğrencilerinin hentbol branşına yönelik tutumlarının bilinmesi derslerde branşa ait konuların işlenmesi, branş altyapısına sporcu seçilmesi ya da antrenmanlarda ileri düzeydeki planlamalarda katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Silverman ve Scrabis (2004) öğrencilerin derse yönelik tutumlarının olumlu olmasının dersin etkinliği ve amaçlarına ulaşmasında önemli olduğunu öğrencilerin gelecekteki çeşitli fiziksel aktivitelere gönüllü olarak katılımlarını sağlayabileceğini vurgulamaktadır<sup>21</sup>. Literatürde ölçek geliştirme ile ilgili yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde, Ünlü ve ark. (2008) beden eğitimi öğretmenleri yeterlilik ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 6 faktör ve 81 maddeden oluşan Türkçe bir form elde etmiş, genel olarak ölçeğin tüm

boyutlarının güvenilirlik katsayısının .71 ile .91 arasında değiştiğini belirtmiştir<sup>27</sup>. Güllü ve Güçlü (2009) ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmiş ölçek, 11 maddesi olumsuz ve 24 maddesi olumlu olmak üzere toplam 35 maddeden meydana gelmiştir. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans %36.19 ve birinci öz değeri 12,67'dir<sup>13</sup>. Ölçek için yapılan test tekrar test yöntemine göre güvenilirlik katsayısı .80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) .94 olarak bulunmuştur. Yine Ünlü (2011) beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik Likert tipi bir tutum ölçeğinin (BEÖYTÖ) geliştirilmesine yönelik çalışmasında 13 olumlu ve 10 olumsuz maddeden oluşan ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları birinci alt faktör için .90; ikinci alt faktör için .86 ve ölçeğin tamamı



için .88 olarak hesaplanan bir form elde etmiştir<sup>28</sup>.

## SONUÇ

Ortaokul öğrencilerinin hentbol branşına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanan çalışmada ölçek formu (Ek-1) 3 maddesi olumsuz (madde 2, 3 ve 8) ve 13 maddesi olumlu (1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16) olmak üzere toplam 16

maddeden oluşmaktadır. Ölçek Likert tipi 5'li dereceleme türünde (1=Tamamen Katılmıyorum. 2= Katılmıyorum. 3= Kararsızım. 4= Katılıyorum ve 5= Tamamen Katılıyorum) tasarlanmıştır. Ölçek uygulaması sonrası formdaki 3 olumsuz madde (2, 3 ve 8.) veri analizi öncesinde dereceleme tersine döndürülmelidir. Ölçekte alınacak en düşük puan 16 ve en yüksek puan 80'dir. Ölçeğe ait değerlendirme ölçütleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Hentbol Tutum Ölçeği Değerlendirme Tablosu

<i>Toplam puan sistemine göre (16-80 puan arası)</i>	<i>5'li puan sistemine göre (1-5 puan arası)</i>	<i>Tutum durumu</i>
16 - 28 puan arası	1 – 1.8 puan arası	Çok olumsuz tutum
29 - 41 puan arası	1.9 – 2.6 puan arası	Olumsuz tutum
42 - 54 puan arası	2.7 – 3.4 puan arası	Nötr tutum
55 - 67 puan arası	3.5 – 4.2 puan arası	Olumlu tutum
68 - 80 puan arası	4.3 – 5 puan arası	Çok olumlu tutum

Elde edilen bütün bulgular hentbol tutum ölçeğinin öğrencilerin hentbol branşına yönelik tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. İlgili paydaşlar (araştırmacılar, öğretmenler, antrenörler

vs.) öğrenci ya da sporcuların hentbol branşına yönelik tutumlarıyla ilgili yapacakları araştırmalarda, beden eğitimi derslerinde veya antrenmanlarda bu ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanabilirler.



## KAYNAKLAR

1. Allen, D.E., Guy, R. F. & Edgley, C. K.. (1980). Social psychology as social process. California: Wadsworth Publishing Company, p. 194-196.
2. Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri Spss uygulamalı. (dördüncü baskı). İstanbul: Sakarya Kitabevi, s. 212-231.
3. Aydın, O. (2000). Davranış Bilimlerine Giriş, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1027.
4. Atkinson, R., Atkinson, r. C., Hilgard, e. R. (1992). Psikolojiye Giriş II. Çev: Kemal ATAKEY ve diğerleri. İstanbul: Sosyal Yayınları.
5. Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler. (Beşinci.Baskı). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
6. Baysal, A. C. (1981). Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar. Yalçın Ofset Matbaası, İstanbul, s. 87-96.
7. Çakır, Ö. (2005). Anadolu üniversitesi açıköğretim fakültesi İngilizce öğretmenliği lisans programı (İÖLP) ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (6), s. 27-42.
8. Çetin, S. (2006). Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 28-37
9. Demirel, Ö. (2009). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. (12.Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
10. Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitim ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi, 12, (2), s. 9-20.
11. Ebel, R. L. & Frisbie, D. A. (1992). Essentials of educational measurement. (Fifth Edition). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
12. Güvenç, B. (1976). Değerler, tutumlar ve davranışlar. R. Keleş (ed.), Toplum bilimlerinde Araştırma ve Yöntem. Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
13. Güllü, M. & Güçlü, M. (2009). Öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3, (2), s. 138-151.
14. Hilgard, Ernest R., Atkinson, R.C. and Atkinson, R. L. (1971). Introduction to psychology. New York: Harcourt Broce Jovanovich.
15. Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). Yeni insan ve insanlar. İstanbul: Evrim Yayınevi.
16. Meydan, C.H. & Şeşen, H. (2011). Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları (1.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık, s. 37.
17. Morgan, C. T. (2000). Psikolojiye Giriş. (Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın). (Ondördüncü Baskı). Ankara: Meteksan AŞ.
18. Oskamp, S. & Schultz, W.P. (2014). Attitudes and opinions (3.edition). USA: Psychology Press.
19. Özgüven, İ. E. (2004). Psikolojik testler, Ankara: Sistem Ofset, 353.
20. Sakallı, N. (2010). Sosyal etkiler: kim kimi nasıl etkiler? İmge Kitabevi, Ankara.
21. Silverman, S., & Scrabis, K. A. (2004). A review of research on instructional theory in physical education. International Journal of Physical Education, 41 (1), s. 4-12.
22. Seçer, İ. (2015). Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci (1.Baskı). Ankara: Anı yayıncılık. ISBN: 978-605-170-014-4, s. 122.
23. Tekin, H. (2004). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. (Onyedinci Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
24. Tavşancıl, E. (2014). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi. Ankara:Nobel Yayıncılık.
25. Tezbaşaran A. A. (2008). Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu, 12.08.2016 tarihinde [https://www.academia.edu/1288035/Likert\\_Tipi\\_%C3%96l%C3%A7ek\\_Haz%C4%B1rlama\\_K%C4%B1lavuzu\\_sayfasından\\_erişilmiştir](https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%96l%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu_sayfasından_erişilmiştir).
26. Türk Dil Kurumu (2016). Tutum. 12.08.2016 tarihinde [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.57ae2c8e178fc7.10415538\\_sayfasından\\_erişilmiştir](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.57ae2c8e178fc7.10415538_sayfasından_erişilmiştir).
27. Ünlü, H., Sünbül, A. M., Aydos, L. (2008). Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlilik Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 9 (2), s. 23-33.
28. Ünlü, H. (2011). Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri, 11(4), s. 2005-2020.

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN HENTBOL TUTUM ÖLÇEĞİ**

Sayın Öğrenci,

Aşağıda Hentbol branşı ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsanız aklınıza gelen ilk seçeneği işaretleyiniz. Lütfen hiçbir cümleyi boş geçmeyiniz.

- 1= Kesinlikle Katılmıyorum  
 2= Katılmıyorum  
 3=Kararsızım  
 4= Katılıyorum  
 5= Kesinlikle Katılıyorum

<b>HENTBOL BRANŞI TUTUM ÖLÇEĞİ</b>		<b>Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Kararsızım</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle</b>	<b>Katılıyorum</b>
1	Beden eğitimi derslerinde Hentbol konusunun gelmesini sabırsızlıkla beklerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
2	Hentbol ödevlerini yapmak çok sıkıcıdır.*	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
3	Hentbolu gereksiz bir spor olarak görüyorum.*	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
4	Hentbol oynayınca kendimi zinde hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
5	Hentbol antrenmanlarını izlemekten hoşlanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
6	Fiziksel olarak gelişmek için hentbol oynuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
7	Hentbol maçlarında tribünde tezahürat yapmayı sabırsızlıkla bekliyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
8	Hentbol oynamak hiçbir zevk vermiyor.*	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
9	Hentbolda öğrendiğim bilgi, beceri ve aktivitelerin ileri ki hayatımızda işimize yarayacağını düşünüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
10	Hentbol oynarken arkadaşlarımla iletişimim artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
11	Hentbol oynadığımda kendime olan güvenim artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
12	Fiziğimin (boy, kilo v.s.) hentbola uygun olduğunu düşünüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
13	Hentbol sayesinde yeni yerler görmek hoşuma gidiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
14	Hentbol ile ilgili bilgileri öğrendikçe hentbola olan merakım daha da artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
15	Gelecekte ünlü bir hentbolcu olmak istiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
16	Hentbol oynamak stresimi azaltıyor	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	